

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાતની વડી અદાલતમાં અમદાવાદે ખાતે

ફોજદારી અપીલ નં. ૮૯૪/૧૯૯૬

વીથ

ફોજદારી અપીલ નં. ૮૯૫/૧૯૯૬

વીથ

ફોજદારી અપીલ નં. ૬૪૩/૧૯૯૬

મંજૂરી તથા હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કે.જે. ઠાકર

=====

૧ સ્થાનિક પત્રોના રિપોર્ટરોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે કે કેમ ?

૨ રિપોર્ટરને મોકલવું કે નહીં ?

૩ શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની સ્વચ્છ નકલ જોવા ઈચ્છે છે?

૪ શું આ મામલામાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ની વ્યાખ્યા બાબતે અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશ બાબતે કાયદાનો મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્ન ઊભો થાય છે ?

૫ શું તેને દિવાની ન્યાયાધીશને પરિભ્રમણ માટે મોકલવાનું છે?

=====

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિ.

સોની વિજયકુમાર ચીમનલાલ....સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

હાજરી: અપીલકર્તા નં. ૧ માટે એમ.એસ. સી.એમ. શાહ, જાહેર અભિયોજક,
વિરોધી/પ્રતિવાદી નં. ૧-૩ માટે શ્રી મેહુલ એસ. શાહ, શ્રી પ્રતિક બી. બારોટ,
અધિવક્તા

=====

ન્યાયપીઠ: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ કે.જે. ઠાકર

તારીખ: ૨૭/૦૧/૨૦૧૫

સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો

૧. કારણ કે તમામ અપીલો નીચલી અદાલતના સમાન ચુકાદા અને આદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે, તેથી તેમનું એકસાથે સુનાવણી કરી આ સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૨. સુવિધાની દૃષ્ટિએ, પક્ષકારોને નીચલી અદાલત સમક્ષ જે સ્થિતિમાં હતા તે મુજબ સંબોધવામાં આવશે.

૩. ફોજદારી અપીલ નંબર ૮૯૪ વર્ષ ૧૯૯૬, અપીલકર્તા-રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં માનનીય વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ, મહેસાણા (સંક્ષેપમાં, ‘નીચલી અદાલત’), તારીખ: ૦૮.૦૮.૧૯૯૬ ના

ચુકાદા અને આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે, જે સત્ર કેસ નંબર ૭૪ વર્ષ ૧૯૯૬ માં નીચલી અદાલતે મૂળ આરોપી નંબર ૩ પર ફરમાવેલી સજામાં વધારો કરવા બાબતે પસાર કર્યો હતો; જ્યારે, ફોજદારી અપીલ નંબર ૮૯૫ વર્ષ ૧૯૯૬ અપીલકર્તા-રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં મૂળ આરોપી નંબરો ૧ અને ૨ ના નિર્દોષ છૂટકારાના સંબંધમાં નીચલી અદાલતના એ જ આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે.

૪. મૂળ આરોપી નં. ૩ દ્વારા ઉપર જણાવ્યા મુજબની નીચલી અદાલતના ચુકાદા અને આદેશ સામે, જેમાં તેમને નીચે મુજબ દોષિત ઠેરવી સજા કરવામાં આવી છે, ફોજદારી અપીલ નં. ૬૪૩ of ૧૯૯૬ દાખલ કરવામાં આવી છે;

(૧) આઈ.પી.સી.ની કલમ ૪૯૮(એ) હેઠળના ગુના માટે ત્રણ વર્ષના કઠોર કારાવાસની સજા અને રૂ.૫૦૦/- નો દંડ, તથા દંડની અદાયગીમાં નિષ્ફળ રહેવામાં આવે તો વધુ ત્રણ માસના કઠોર કારાવાસની સજા કરવામાં આવે;

(૨) આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૦૬ હેઠળના ગુના માટે પાંચ વર્ષની કઠોર કેદ ભોગવવાની અને રૂ. ૫૦૦/- નો દંડ ચૂકવવાનો, અને દંડની અદાયગીમાં નિષ્ફળ રહે તો વધુ ત્રણ મહિનાની કઠોર કેદ ભોગવવાની.

પ. ફરિયાદ પક્ષના કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો, જેમ નીચેની અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી, એ હતી કે મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૩ દહેજ બાબતે મૃતકને ત્રાસ આપતા હતા અને તેના કારણે ૧૪.૦૬.૧૯૯૫ના રોજ મૃતકને પોતાના પિતૃગૃહે જપું પડ્યું હતું. તેમ છતાં, આરોપી નં. ૧ અને ૨ મૃતકના પિતૃગૃહે ગયા અને તેણીને સમજાવી, જેથી મૃતક ફરીથી પોતાના વૈવાહિક ગૃહે પરત ગઈ. ત્યારબાદ, ૧૭.૧૨.૧૯૯૫ના રોજ મૃતકનો ભાઈ તેના વૈવાહિક ગૃહે આવ્યો અને તે બાબતે આરોપી નં. ૩એ મૃતકને માર માર્યો, અને તેના પરિણામે તેણીએ આત્મહત્યા કરી. તેથી, ફરિયાદીએ આરોપી નં. ૧ થી ૩ વિરુદ્ધ ફરિયાદ નોંધાવી. ફરિયાદની નોંધણી થયા બાદ, પોલીસ દ્વારા બાબતની તપાસ કરવામાં આવી અને આરોપી નં. ૧ થી ૩ વિરુદ્ધ પૂરતા પુરાવા મળી આવતા તેમની સામે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું. ટ્રાયલના સમયે, આરોપીઓએ દોષ સ્વીકાર્યો નહોતો અને તેમનો મુકદ્દમો ચલાવવામાં આવે એવી માગણી કરતા, ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવ્યો.

૬. સુનાવણી સમયે, આરોપી વિરુદ્ધ લગાવવામાં આવેલા આરોપો સિદ્ધ કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે નીચેના સાક્ષીઓને તપાસ્યા;

ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી નં.	સાક્ષીનું નામ	આંક નં.
૧	ચંદ્રકાંત કાંતિલાલ	૨૦

	બ્રહ્મભટ્ટ	
૨	સતીશભાઈ અમૃતભાઈ પટેલ	૨૩
૩	ડૉ. નિતિનકુમાર મુલ્ચંદભાઈ પરમાર	૨૮
૪	બાબુભાઈ ચુનીભાઈ	૩૦
૫	મહેશકુમાર ચુનીભાઈ	૩૨
૬	પ્રવીણાબેન જયંતિલાલ સોની	૩૩
૭	નીલાબેન જયંતીલાલ	૩૬
૮	નવીનભાઈ બાબુલાલ	૩૭
૯	જયંતિલાલ મણિલાલ સોની	૩૮
૧૦	ડૉ. ભારતકુમાર શંકરલાલ દવે	૪૫
૧૧	રફીકુદ્દીન ફૈઝુદ્દીન	૪૯
૧૨	હમીરજી આગજી	૫૫
૧૩	દત્તાત્રેય રાઘવ વાંઝરા	૫૭

--	--	--

૭. મૌખિક પુરાવાઓ ઉપરાંત, ફરિયાદ પક્ષે પોતાના કેસના સમર્થનમાં અનેક દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પણ રજૂ કર્યા હતા, જેમ કે ફરિયાદ, સ્થળ-અપરાધનું પંચનામું, પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલ વગેરે.

૮. અપીલકર્તા રાજ્ય તરફથી વર્ધન તથા નિર્દોષ છૂટકારાના અપીલોમાં, અનુક્રમે, વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રીમતી સી.એમ. શાહે રજૂઆત કરી હતી કે નીચલી અદાલતે આક્ષેપિત આદેશ પસાર કરતાં ગંભીર ભૂલ કરી હતી, કારણ કે તેણે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીનું તેની યોગ્ય દૃષ્ટિએ મૂલવણી કરી નહોતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલ પુરાવા, મૌખિક તથા દસ્તાવેજી,ને ધ્યાનમાં લેતાં, નીચલી અદાલતે તમામ આરોપીઓને દોષિત ઠરાવા જોઈએ હતા. તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલો મંજૂર કરવી અને મૂળ આરોપી ક્રમાંક ૩ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલ ફગાવવી જોઈએ.

૯. બીજી તરફ, મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૩ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહુલ એસ. શાહે રજૂઆત કરી કે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં લેતાં નીચલી અદાલતે યોગ્ય રીતે આ નિષ્કર્ષે પહોંચી હતી કે ફરિયાદ પક્ષ મૂળ આરોપી નં. ૧ અને ૨ સામે કોઈ કેસ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો, અને તેથી આરોપી નં. ૩ને પણ નિર્દોષ છોડી દેવામાં

આવવો જોઈએ હતો. તેમણે જણાવ્યું કે નીચલી અદાલતે ઠરાવવું જોઈતું હતું કે મૃતકનું મૃત્યુપૂર્વ નિવેદન વિશ્વસનીયતા પ્રેરિત કરતું નથી, અને તેથી આરોપી નં. ૩ને દોષિત ઠેરવવો જોઈતો નહોતો, ખાસ કરીને ત્યારે જ્યારે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષીનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું નથી. તેમણે, તેથી, રજૂઆત કરી કે રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે અને આરોપી નં. ૩ની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે.

૧૦. રાજ્ય તરફના વિદ્વાન અતિરિક્ત જાહેર અભિયોજક અને મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૩ તરફના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા બાદ અને તેમની સહાયથી રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું.

૧૧. નીચલી અદાલત સમક્ષ પોતાનો કેસ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે ઉપસ્થિત કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ, જેમણે મૃતકનું મરણપૂર્વ નિવેદન નોંધ્યું હતું, તેમને પ્ર.સા.૧ તરીકે તપાસ્યા. પ્ર.સા.૧એ પોતાના નિવેદનમાં (આંક ૨૦) જણાવ્યું કે ૨૮.૧૨.૧૯૯૫ના રોજ, મૃતકનું મરણપૂર્વ નિવેદન નોંધવા માટે પોલીસ તરફથી મેમોરેન્ડમ મળતાં, તેઓ કલોલની હોસ્પિટલ ખાતે ગયા અને બપોરે લગભગ ૧૨:૦૦ વાગ્યે ડૉક્ટરને મળ્યા. ત્યારબાદ ડૉક્ટર આ સાક્ષીને મૃતક પાસે લઈ ગયા અને તેણીની તપાસ કર્યા પછી, પ્ર.સા.૧ પોતે સાથે લાવેલા મેમોરેન્ડમ (આંક ૨૧) પર નોંધ કરીને જણાવ્યું કે દર્દી ચેતન અવસ્થામાં

હતી. ત્યારપછી, પ્ર.સા.૧એ મૃતકને પોતાનો પરિચય આપ્યો અને તેને શું કરવાનું છે તે સમજાવ્યું, અને ત્યારબાદ તેમણે પ્રશ્નોત્તરી સ્વરૂપે મૃતકનું મરણપૂર્વ નિવેદન નોંધ્યું. પ્ર.સા.૧ના જણાવ્યા મુજબ, મૃતકએ તેમના પ્રશ્નોના જવાબ વિગતવાર અને યોગ્ય વિચારવિમર્શ બાદ આપ્યા હતા. મરણપૂર્વ નિવેદનના અંતે, પ્ર.સા.૧એ ફરીથી ડૉક્ટરને બોલાવીને મરણપૂર્વ નિવેદન સમયે મૃતકની સ્થિતિ બાબતે તેમની પાસેથી જરૂરી નોંધ મેળવેલી હતી (આંક ૨૨). પોતાની ઊલટતપાસામાં આ સાક્ષીએ નકારી કાઢ્યું કે પોલીસ જ્યારે મરણપૂર્વ નિવેદનની નકલ મેળવવા આવી ત્યારે તેના પર ડૉક્ટરની કોઈ નોંધ નહોતી. આ સાક્ષીએ વધુમાં નકારી કાઢ્યું કે મરણપૂર્વ નિવેદન નોંધાતાં સમયે મૃતક પ્રશ્નો સમજવા અથવા તેમના જવાબ આપવા સક્ષમ નહોતી, તથા તે નોંધવામાં આવ્યું ત્યારે ડૉક્ટર હાજર નહોતા.

૧૨. પી.ડબ્લ્યુ.-૨, જે એક તબીબી અધિકારી હતા અને જેમણે સમયક્રમમાં પ્રથમ અવસ્થામાં મૃતકને સારવાર પૂરી પાડી હતી, તેમની સાક્ષી (આંક-૨૩)માં તેમણે જણાવ્યું કે ૨૮.૧૨.૧૯૯૫ના રોજ, તેઓ ફરજ પર હાજર હતા ત્યારે દાઝી જવાના ઇજાઓ ધરાવતી મૃતકને સારવાર માટે લાવવામાં આવી હતી અને તેણીને પૂછપરછ કરતાં, આ સાક્ષીને મૃતક દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું હતું કે અગાઉના દિવસે તેનો ભાઈ તેને મળવા આવ્યો હતો અને તે કારણે તેણી તથા તેના પતિ વચ્ચે કોઈ ઝઘડો

થયો હતો, અને તેથી તેણીએ પોતાને આગે સળગાવી હતી. પી.ડબ્લ્યુ.-
રએ આરોપી નં. ૩ને પણ સારવાર પૂરી પાડી હતી. ત્યારબાદ આ
સાક્ષીએ જણાવ્યું કે પી.ડબ્લ્યુ.-૧ના આગમન પર તેણે તેને જાણ કરી
હતી કે મૃતક સચેત હતી અને તે બાબતની નોંધ કરેલ મેમોરેન્ડમ (આંક-
૨૧) પર પણ કરવામાં આવી હતી. ત્યારપછી પી.ડબ્લ્યુ.-૧એ મૃતકનું
મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધવાનું શરૂ કર્યું, જેના અંતે પી.ડબ્લ્યુ.-૨એ
ફરીથી મરણોન્મુખ નિવેદન (આંક-૨૨) પર મૃતકની તંદુરસ્તી અંગેની
નોંધ કરી. પી.ડબ્લ્યુ.-૨એ પોતાની ઊલટપાસણમાં આ સૂચનાનો
ઈનકાર કર્યો કે પી.ડબ્લ્યુ.-૧ જ્યારે મૃતકનું મરણોન્મુખ નિવેદન નોંધવા
આવ્યો ત્યારે તેણી અત્યંત પીડામાં હોવાથી બોલી શકતી નહોતી અને
તેણે મેમોરેન્ડમ (આંક-૨૧) તથા મરણોન્મુખ નિવેદન (આંક-૨૨)
પરની નોંધો ત્યારબાદ કરી હતી.

૧૩. પી.ડબ્લ્યુ.૩, જેણે મૃતકના મૃતદેહનું પો.મ. કર્યું હતું, તેણે પોતાના
નિવેદનમાં (આંક-૨૮) જણાવ્યું હતું કે મૃતકનો મૃતદેહ
૦૧.૦૧.૯૬ના રોજ પો.મ. માટે લાવવામાં આવ્યો હતો અને પો.મ.
સમયે તેણે નીચે મુજબની દાઝની ઇજાઓ નોંધેલી હતી, જે પો.મ.
નોંધના સ્તંભ નં. ૧૫ અને ૧૬માં દર્શાવેલી છે;

૧૫. બાહ્ય દ્વિતીય-તૃતીય સંક્રમિત દાઝવાં, જનનાંગ, વર્તમાનના ચિહ્નો, મળના બાહ્ય ગમન ઉપર : જનનાંગો

૧૬. -એન.એ.-અંગો.-ની સ્થિતિ. સ્તંભ : ક્ર. ૧૦ દાઝ. જ્યાં ચેપ લાગ્યાની શંકા હોય એવા કેસોમાં, ખાસ કરીને, ચહેરા, હાથ અને ગળા ઉપર દાઝની સ્થિતિ, તથા હથેળી અને આંગળીઓ ઉપર, બંને હાથ તથા પગમાં અથવા નખોમાં રેતી મળી હતી કે કેમ? દાઝ આખી છાતી, આખું પેટ, નિતંબો સહિત આખી પીઠ પર હાજર હોય ત્યારે.

(૧) ૧ - ૨ - ૩ ચેપગ્રસ્ત દાઝ ચહેરા ઉપર હાજર, હાથ અને આંગળીઓની સ્થિતિ.

(૨) ૨ - ૩ ચેપગ્રસ્ત દાઝ આખી છાતી, આખું પેટ, નિતંબો સહિત આખી પીઠ પર હાજર.

(૩) દ્વિતીય-તૃતીય સંક્રમિત દાઝ બંને ઉપરના અંગો અને બંને નીચલા અંગોમાં હાજર છે, પરંતુ તળિયાં સુરક્ષિત છે.

(૪) ભૂઓ, પાંપણો અને જઘન વાળ દાઝેલા અને એકલાં છે.

(૫) દાઝી ગયેલા ભાગો પર સ્થળે સ્થળે લીલાશ પડતું, દુર્ગંધયુક્ત પૂરૂં હાજર હતું।

૧૪. પીડબલ્યુ-૩ના જણાવ્યા મુજબ, જો કોઈ પોતાને આગ લગાવે, તો મૃતકના શરીર પર તેને દેખાયેલા ઈજાઓ થઈ શકે.

૧૫. મૃતકની માતા બનતી પી.ડબલ્યુ.-૬એ પોતાના સાક્ષ્યમાં (આંક-૩૩) જણાવ્યું હતું કે મૃતકના આરોપી નં. ૩ સાથે લગ્ન થયા પછી, મૃતક વારંવાર ફરિયાદ કરતી હતી કે આરોપી નં. ૧ અને ૨ પૈસાની માંગણી કરતા હતા અને તેના કારણે એક તરફ મૃતક તથા બીજી તરફ આરોપીઓ વચ્ચે વારંવાર ઝઘડા થતા રહેતા હતા. પી.ડબલ્યુ.-૬એ જણાવ્યું હતું કે કથિત ઘટનાથી લગભગ બે-ત્રણ મહિના પૂર્વે મૃતકે તેને ટેલિફોન પર જાણ કરી હતી કે આરોપીઓએ તેને માર માર્યો હતો અને પિતૃગૃહમાંથી પૈસા તથા દાગીના લાવવા કહેવામાં આવ્યું હતું; અને જ્યારે આ સાક્ષી પોતાના પતિ સાથે આરોપીઓના ઘરે ગઈ ત્યારે તેમણે જોયું કે મૃતકને ગંભીર રીતે માર મારવામાં આવ્યો હતો. પી.ડબલ્યુ.-૬એ જણાવ્યું હતું કે તેમણે ઉપરોક્ત ઘટનાની એ જ દિવસે, એટલે કે ૧૪.૦૬.૧૯૯૫ના રોજ, પોલીસને જાણ કરી હતી અને મૃતકને પોતાના ઘરે લઈ ગયા હતા. મૃતક લગભગ ચાર મહિના સુધી પોતાના પિતૃગૃહમાં રહી હતી અને દિવાળીના થોડા દિવસો પૂર્વે આરોપી નં. ૧ અને ૨ મૃતકના પિતૃગૃહે આવ્યા હતા અને તેમને કહ્યું હતું કે તેઓ યોગ્ય વર્તન કરશે, તેથી મૃતકને તેમની સાથે મોકલવામાં આવી હતી. પી.ડબલ્યુ.-૬ના જણાવ્યા અનુસાર, તેમના દ્વારા અપાયેલી ખાતરી છતાં આરોપીઓના વર્તનમાં

કોઈ સુધારો થયો નહોતો અને મૃતકે પોતાના કાકા બાબુલાલના બેસણાના પ્રસંગે આ સાક્ષીને જણાવ્યું હતું કે આરોપીઓ હજી પણ તેને મારતા હતા. પી.ડબલ્યુ.-૬ના જણાવ્યા મુજબ, મૃતકએ પોતાના માતાપિતાને આ ઘટના વિશે જાણ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, પરંતુ આરોપીઓએ તેને એવું કરવા દીધું નહોતું; તેથી જ્યારે મૃતક પી.ડબલ્યુ.-૬ને મળી ત્યારે તેણે તે પોસ્ટકાર્ડ તેને આપ્યું હતું. ત્યારબાદ પી.ડબલ્યુ.-૬એ જણાવ્યું હતું કે ૨૮.૧૨.૧૯૯૫ના રોજ તેમની બીજી પુત્રી મારફતે ફોન પર તેમને કથિત ઘટનાની જાણ થઈ હતી. પી.ડબલ્યુ.-૬ મૃતક સાથે આરંભથી અંત સુધી, એટલે કે હોસ્પિટલમાં દાખલ થવાના સમયથી લઈ ૩૧.૧૨.૧૯૯૫ના રોજ તેના મૃત્યુ સુધી, સાથે રહી હતી અને પી.ડબલ્યુ.-૬ના જણાવ્યા અનુસાર મૃતકનું અવસાન થાય ત્યાં સુધી તે બોલી શકતી હતી. કથિત ઘટના અંગે પૂછપરછ કરતાં મૃતકે પી.ડબલ્યુ.-૬ને જણાવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૩ તેની સાથે ઝઘડો કર્યો હતો, કારણ કે તેનો પિતરાઈ ભાઈ તેમના ઘરે આવ્યો હતો અને તેણે તેને માર માર્યો હતો. આ સાક્ષીએ આગળ જણાવ્યું હતું કે મૃતકે તેને કહ્યું હતું કે આરોપી નં. ૩એ તેને આગ ચાંપી હતી. પોતાના ઊલટતપાસણમાં પી.ડબલ્યુ.-૬એ ફરીથી જણાવ્યું હતું કે મૃતકે તેને જણાવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૩એ તેને આગ ચાંપી હતી અને તેની વિરુદ્ધ ફરિયાદ દાખલ કરવા કહ્યું હતું. પી.ડબલ્યુ.-૬એ એ સૂચનનો ઇન્કાર કર્યો હતો કે લગ્ન સમયે મૃતકને આપેલા દાગીના તેના પિતૃગૃહમાં

રાખવામાં આવ્યા છે. પોતાના ઊલટતપાસણમાં આ સાક્ષીએ એ પણ ઇન્કાર કર્યો હતો કે તેના મુખ્ય પરીક્ષણમાં તેણે વર્ણવેલા તથ્યો સાચા નથી. આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું હતું કે તેણે એક હલફનામું દાખલ કર્યું છે જેમાં જણાવ્યું છે કે મૃતકે તેને જાણ કરી હતી કે તેના પતિ તથા સસરા-સાસુ તેને માર મારતા હતા અને આગ ચાંપી હતી.

૧૬. મૃતકની બહેન હોય એવી પી.ડબ્લ્યુ.જે તેના પુરાવામાં (આંક-૩૬) જણાવ્યું હતું કે દહેજ તથા દાગીનાના કારણે મૃતક અને આરોપી નં. ૩ વચ્ચે વારંવાર ઝઘડો થતો રહેતો હતો. પી.ડબ્લ્યુ.જે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે આરોપીઓ મૃતકને માર મારતા હતા અને દિવાળી પૂર્વે તેને એક ફોન આવ્યો હતો કે મૃતકને ગંભીર રીતે માર મારવામાં આવ્યો છે. પી.ડબ્લ્યુ.જે જણાવ્યું હતું કે કથિત ઘટનાની બાબતે મૃતકને પૂછપરછ કરતાં તેણીએ તેને જણાવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૩એ તેને માર માર્યો હતો, કારણ કે તેના પિતરાઈ ભાઈ તેમના ઘરે આવ્યા હતા અને બીજા દિવસે સવારે આરોપી નં. ૩એ ફરીથી મૃતકને માર મારીને તેને આગ ચાંપી હતી અને બહારથી દરવાજો બંધ કરી દીધો હતો. તેની જેર-તપાસમાં આ સાક્ષીએ નકારી કાઢ્યું હતું કે મૃતક બોલી શકે તેવી સ્થિતિમાં નહોતી તે સાચું નથી. આ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેણીએ મૃતક સાથે વાતચીત કરી નહોતી તે સાચું નથી. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે મૃતકે ફોન કર્યો નહોતો અને તેણીએ પોતાના માતા-પિતાને મૃતકને પાછી

લાવવા કહ્યું નહોતું વગેરે તેણીએ જણાવ્યું તે ખોટું છે અને આરોપીઓના હાથો મૃતકને કોઈ ત્રાસ આપવામાં આવ્યો નહોતો.

૧૭. પ.સ.-૮, જે મૃતકનો મામેરો ભાઈ હતો અને જે આક્ષેપિત ઘટનાના પૂર્વ દિવસે મૃતકને મળવા ગયો હતો, તેણે પોતાની સાક્ષીમાં (આંક ૩૭) જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તે મૃતકને મળવા ગયો ત્યારે તેણીએ તેને રૂપિયા અને અલંકારો માટે આરોપી દ્વારા કરવામાં આવતા ત્રાસ અંગે જાણ કરી હતી. તેની ઊલટપાસમાં આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે, પોલીસે સમક્ષ ૦૧.૦૧.૧૯૯૬ના રોજ આપેલા પોતાના નિવેદનમાં, મૃતકે તેને જાણ કરી હતી કે આરોપી તેની મુલાકાત બાબતે પણ ઝઘડો કરતો હતો અને તેણે આ બાબતનો ઇન્કાર કર્યો કે મૃતકે તેને ત્રાસ અંગે જાણ કરી ન હતી.

૧૮. પિ.ડબ્લ્યુ.-૯, જે મૃતકના પિતા હતા, તેમની સાક્ષી મોટેભાગે તેમના પત્ની એટલે કે પિ.ડબ્લ્યુ.-૬ની સાક્ષી સમાન છે, અને તેથી તેનું વિગતવાર પુનઃપરીક્ષણ કરવાની જરૂર નથી. તેમની ઊલટપાસા દરમિયાન, પિ.ડબ્લ્યુ.-૯એ મૃતક દ્વારા લખાયેલા પત્રો (આંક ૪૦ અને ૪૨) રજૂ કર્યા હતા. આ સાક્ષીએ આ બાબતનો ઇન્કાર કર્યો કે મૃતકએ તેમને આ જાણ કરી નહોતી કે તેને આરોપી નં. ૩ દ્વારા આગ લગાવવામાં આવી હતી.

૧૯. પી.ડબ્લ્યુ.-૧૦, જે તબીબી અધિકારી હતા અને જેમણે અમદાવાદ સિવિલ હોસ્પિટલમાં મૃતકને સારવાર આપી હતી, તેમણે પોતાના પુરાવામાં (આંક-૪૫) જણાવ્યું હતું કે મૃતકે તેમની સમક્ષ ઇતિહાસ આપ્યો હતો કે તેના પતિ, આરોપી નંબર ૩,એ તેને આગ ચાંપી હતી. તેમના ઊલટતપાસણ દરમિયાન આ સાક્ષીએ નકાર્યું હતું કે મૃતકે તેમની સમક્ષ કોઈ ઇતિહાસ આપ્યો ન હતો અને તેના બદલે તેના સગાસંબંધીઓએ એવો ઇતિહાસ આપ્યો હતો.

૨૦. પી.ડબ્લ્યુ.-૧૧ પોલીસ કર્મચારી છે, જેણે મૃતકની ફરિયાદના આધારે એફ.આઈ.આર. નોંધ્યો હતો, અને તેથી આ સાક્ષીનું સાક્ષ્ય વિશેષ મહત્વનું નથી.

૨૧. પી.ડબ્લ્યુ.-૧૨ તે પોલીસ કર્મચારી છે, જેમણે મૃતકનું નિવેદન / ફરિયાદ નોંધ્યું હતું. પી.ડબ્લ્યુ.-૧૨એ તેમના પુરાવામાં (આંક ૫૫) જણાવ્યું કે જ્યારે તેઓ મૃતકને મળ્યા, ત્યારે તેમની સ્થિતિ અત્યંત ગંભીર હતી, પરંતુ તેઓ બોલી શકતા હતા. ત્યારબાદ, આ સાક્ષીએ મૃતકનું નિવેદન / ફરિયાદ નોંધ્યું, તે તેણીને વાંચી સંભળાવ્યું અને તે પર તેણીના અંગૂઠાની છાપ મેળવી. ત્યારપછી, આ સાક્ષીએ વધુ તપાસ પી.એસ.આઈ., શ્રી વાંઝારા ને સોંપી. તેમની ઊલટતપાસમાં, આ

સાક્ષીએ એ સૂચનનો ઇનકાર કર્યો કે તેમણે મૃતકનું નિવેદન / ફરિયાદ તેમની પોતાની ભાષામાં નોંધ્યું નહોતું.

૨૨. પી.ડબ્લ્યુ.-૧૩ પોલીસ અધિકારી છે, જેમણે પી.ડબ્લ્યુ.-૧૨ પાસેથી આ મામલાની તપાસનો ભાર સંભાળ્યો હતો. પી.ડબ્લ્યુ.-૧૩એ પોતાના નિવેદન (આંક-૫૭)માં જણાવ્યું હતું કે તપાસનો ભાર સંભાળ્યા બાદ તેમણે જરૂરી પ્રક્રિયાઓ હાથ ધરી હતી અને પૂરતા પુરાવા મળતાં આરોપી વ્યક્તિઓ વિરુદ્ધ આરોપપત્ર દાખલ કર્યું હતું. તેમની ઊલટતપાસમાં આ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેમણે મૃત્યુ પામનારની બહેન પી.ડબ્લ્યુ.-૭નું નિવેદન નોંધ્યું હતું, જેણે તેમના સમક્ષ જણાવ્યું હતું કે મૃતકાએ પોતાને આગ લગાવી હતી.

૨૩. જ્યાં સુધી આરોપસ્થળના પંચનામાના પંચો એવા પ.વ. નં. ૪ અને પના સાક્ષ્યનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી તેઓએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નહોતું અને તેમને શત્રુપક્ષી જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા; તેથી તેમના સાક્ષ્યની વિગતવાર ચર્ચા કરવાની કોઈ જરૂર નથી.

૨૪. ઉપરોક્ત, નીચલી અદાલત સમક્ષ રજૂ કરાયેલા મૌખિક સાક્ષ્યના પ્રકાશમાં, હવે, જો ફરિયાદ પક્ષના કેસની તપાસ કરવામાં આવે, તો પી.ડબ્લ્યુ.-૧, જેમણે મૃતકની મરણસમયની કબૂલાત નોંધેલી હતી, તેમની સાક્ષ્ય મુજબ, મૃતકએ તેમની સમક્ષ જણાવ્યું હતું કે કથિત

ઘટનાના અગાઉના દિવસે તેનો ભાઈપોત્ર, પિ.ડબલ્યુ.-૮, તેના ઘરે આવ્યો હતો અને એ કારણે તેની તથા આરોપી નં. ૩ વચ્ચે ઝઘડો થયો હતો, દરમિયાન આરોપીએ તેને ગંદી ગાળો આપી હતી અને તેથી તેણે પોતાને આગ ચાંપી હતી. મૃતકએ પિ.ડબલ્યુ.-૧ સમક્ષ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેણે પોતે કેરોસીન ઢોળીને પોતાને આગ ચાંપી હતી. આમ, પિ.ડબલ્યુ.-૧ની સાક્ષ્યમાં કે તેમની દ્વારા નોંધાયેલી મૃતકની મરણસમયની કબૂલાતમાં (આંક-૨૨) મૃતકએ ક્યાંય એવું જણાવ્યું નથી કે આરોપી નં. ૩એ કથિત ઘટનાના દિવસે અથવા તો અગાઉના સમયમાં પણ તેની સાથે મારઝૂડ કરી હતી; અને તેણે માત્ર એટલું જ જણાવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૩એ તેને ગંદી ગાળો આપી હતી અને તે સમયે આરોપી નં. ૧ અને ૨ની હાજરીનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. મૃતકએ પોતાની મરણસમયની કબૂલાતમાં વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ઘટનાના સમયે આરોપી નં. ૩ હાજર હતો અને તેણે જ તેને બચાવીને હોસ્પિટલ લઈ ગયો હતો અને આ પ્રક્રિયા દરમિયાન આરોપી નં. ૩ને પણ દાઝનાં ઈજાઓ થઈ હતી. ત્યારબાદ, મૃતકએ સામાન્ય રીતે ઉલ્લેખ કર્યો હતો કે દહેજના મુદ્દે એક તરફ તેની અને બીજી તરફ આરોપી નં. ૧થી ૩ વચ્ચે વારંવાર ઝઘડા થતા રહેતા હતા અને અગાઉ તેણે કાલોલ પોલીસ સ્ટેશનમાં મારઝૂડ અંગે ફરિયાદ પણ આપી હતી. જોકે, તે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવી નથી. કાલોલ ખાતે, સૌથી પહેલાં મૃતકને સારવાર આપનાર પિ.ડબલ્યુ.-૨ની સાક્ષ્ય પણ આ જ અસરની છે કે મૃતકએ તેમની સમક્ષ

જણાવ્યું હતું કે કથિત ઘટનાના દિવસે તેના ભાઈપોત્ર પિ.ડબલ્યુ.-૮ની મુલાકાતના મુદ્દે આરોપી નં. ૩ સાથે તેનો ઝઘડો થયો હતો અને આરોપી નં. ૩એ તેને ગાળો આપી હતી, અને તેથી તેણે પોતાને આગ ચાંપી હતી. પિ.ડબલ્યુ.-૨એ આરોપી નં. ૩ની પણ તપાસ કરી હતી, જેમણે મૃતકને બચાવતી વખતે પોતે દાઝી જવાનો ઇતિહાસ આપ્યો હતો, જે પિ.ડબલ્યુ.-૧ સમક્ષ પોતાની મરણસમયની કબૂલાતમાં મૃતકએ આપેલા તથ્યો સાથે સુસંગત છે. આમ, અહીં ફરીથી આરોપી નં. ૩ દ્વારા મૃતક સામે થયેલી શારીરિક હિંસા અથવા આરોપી નં. ૧ અને ૨ની હાજરીનો કોઈ ઉદ્દેશ નથી. પિ.ડબલ્યુ.-૩, જેમણે મૃતકના મૃતદેહનું મરણોત્તર પરીક્ષણ કર્યું હતું, તેમણે મૃતકની મરણોત્તર નોંધના ૧૮ અને ૧૯ નંબરના કોલમમાં નોંધ્યું છે કે કોઈ સ્પર્શનીય હાડકાં તૂટવું/ઈજા જોવા મળી નથી. તેથી એવું કહી શકાય કે મૃતક પર કથિત ઘટનાના દિવસે કે નજીકના ભૂતકાળમાં પણ શારીરિક હિંસા કરવામાં આવી નહોતી. હકીકતમાં, પિ.ડબલ્યુ.-૧ સમક્ષ આપેલી તેની મરણસમયની કબૂલાતમાં તથા પિ.ડબલ્યુ.-૨ સમક્ષ આપેલા ઇતિહાસમાં મૃતક દ્વારા કોઈ શારીરિક હિંસાનો ઉદ્દેશ નથી; અને પિ.ડબલ્યુ.-૩ની સાક્ષ્યથી પણ તેનું સમર્થન થાય છે, જેમણે મૃતકના મૃતદેહના મરણોત્તર પરીક્ષણ સમયે દાઝની ઈજાઓ સિવાય શરીર પર અન્ય કોઈ ઈજાના નિશાન જોયા નહોતા. બીજી તરફ, હવે જો પિ.ડબલ્યુ.-૧૨ની સાક્ષ્ય પર વિચાર કરવામાં આવે, જેમણે મૃતકનું નિવેદન/ફરિયાદ નોંધ્યું હતું, તો આ

સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે મૃતકએ તેમની સમક્ષ જણાવ્યું હતું કે લગ્ન પછી આરોપી નં. ૧થી ૩ દહેજના મુદ્દે તેને હેરાન કરતા હતા અને આરોપી નં. ૧ અને ૨ના કહેવાથી આરોપી નં. ૩ તેને મારતો હતો અને આરોપી નં. ૩ તરફથી હેરાનગતિ ચાલુ રહેતાં તે ૧૪.૦૬.૧૯૯૫ના રોજ તેના પિતૃગૃહે ગઈ હતી. હવે, આ પુરાવાનું મૃતકની મરણસમયની કબૂલાતના પ્રકાશમાં પરીક્ષણ કરવામાં આવે તો, તેની મરણસમયની કબૂલાતમાં મૃતકએ જણાવ્યું હતું કે ૧૪.૦૬.૧૯૯૫ના રોજ તેણે કાલોલ પોલીસ પાસે ફરિયાદ નોંધાવી હતી, જેનો ઉલ્લેખ પિ.ડબલ્યુ.-૧૨ સમક્ષ આપેલા તેના નિવેદન/ફરિયાદમાં નથી. વધુમાં, ફરિયાદમાં જણાવાયું છે કે કથિત ઘટનાના દિવસે આરોપી નં. ૧થી ૩એ તેના ભાઈપોત્ર પિ.ડબલ્યુ.-૮ની મુલાકાતના મુદ્દે તેની સાથે ઝઘડો કર્યો હતો અને આરોપી નં. ૧ તથા ૨એ તેને ગાળો આપી હતી, જ્યારે આરોપી નં. ૩એ તેને લાત-મુકાથી માર માર્યો હતો; ત્યારબાદ આરોપી નં. ૧ અને ૨ મૃતકના પુત્ર, એટલે કે પાર્થ, સાથે તેમના રહેણાંક મકાનના બીજા માળે ગયા હતા, અને જ્યારે તેણીએ આરોપી નં. ૩ પાસેથી પાર્થ વિશે પૂછપરછ કરી ત્યારે તેણે તેને ચાંટો માર્યો હતો અને તેનાથી વ્યથિત થઈ તેણે પોતાને આગ ચાંપી હતી. જોકે, તરત પછી, મૃતકએ એ જ ફરિયાદમાં જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તેણે પોતાને આગ ચાંપી ત્યારે આરોપી નં. ૧થી ૩માંથી કોઈ પણ ઘરમાં હાજર નહોતું, જે પિ.ડબલ્યુ.-૧ સમક્ષ આપેલી તેની મરણસમયની કબૂલાતથી વિરુદ્ધ છે, જેમાં તેણે જણાવ્યું હતું કે ઘટનાના સમયે આરોપી નં. ૩

હાજર હતો અને તેણે તેને બચાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો તથા આ પ્રક્રિયામાં આરોપી નં. ૩ને પણ દાઝ લાગી હતી. તેથી, મૃતક દ્વારા તેના પતિ, આરોપી નં. ૩, વિરુદ્ધ શારીરિક હિંસાના આક્ષેપોની વાત આવે તો, મૃતકએ પોતાની મરણસમયની કબૂલાતમાં વર્ણવેલા તથ્યો આ અંશે પિ.ડબ્લ્યુ.-૧૨ સમક્ષ આપેલા તેના નિવેદન/ફરિયાદ સાથે સીધા વિસંગત છે. તેમ છતાં, તેઓ એ સૂચવે છે કે દહેજના કારણે આરોપી નં. ૩ તરફથી સતત થતા હેરાનગતિને પરિણામે મૃતકએ પોતાને આગ ચાંપી હતી.

૨૫. દહેજની માગણીના મુદ્દાની જેટલી બાબત છે, તે અંગે મૃતકની માતા પી.ડબ્લ્યુ.-૬, મૃતકની બહેન પી.ડબ્લ્યુ.-૭, તથા મૃતકના પિતા પી.ડબ્લ્યુ.-૯ની સાક્ષીનું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટપણે જણાઈ આવે છે કે મૃતકને આરોપીઓ દ્વારા સતત હેરાન કરવામાં આવતી હતી અને મૃતક એક તરફ તથા મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૩ બીજી તરફ વચ્ચે વારંવાર ઝઘડા થતા હતા. આ સાક્ષીઓએ વિગતે વિવિધ ઘટનાઓનું વર્ણન કર્યું છે, જે આરોપી નં. ૩ દ્વારા દહેજની માગણીના કારણે મૃતકને હેરાન કરવામાં આવતી હતી તે બાબતે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપે છે. આ સાક્ષીઓની દહેજ માટેની હેરાનગતિ અંગેની સાક્ષીનો સમર્થન મૃતક દ્વારા પી.ડબ્લ્યુ.-૯, એટલે કે તેના પિતા,ને લખાયેલા પત્રો(આંક-૩૫)માંથી પણ મળે છે. ઉક્ત પત્ર(આંક-૩૫)માં મૃતકે પોતાની માતાને

લખ્યું છે કે છેલ્લા બે દિવસથી તે રોટલી અને ગોળ પર જ જીવી રહી છે એ અને તેની સાસુ, આરોપી નં. ૨, તેને માત્ર ‘દાળ’નું પાણી જ આપે છે. વધુમાં, ઉક્ત પત્રમાં લખ્યું છે કે બપોરના ભોજનમાં તેણે ‘ખીચડી’ લીધી હતી, પરંતુ સાંજે શું ખાવું તે મને ખબર નથી. મૃતકે તેમાં એ પણ જણાવ્યું છે કે દરરોજ તેની સાસુ માટે દૂધના બે પાઉચ લાવવામાં આવે છે, કારણ કે તેની સાસુએ દવા લેવાની છે, પરંતુ તેને કોઈ દૂધ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવતું નથી, જોકે તે પણ દવાઓ લઈ રહી છે. ત્યારબાદ, પત્રના અંતિમ ભાગમાં મૃતકે પોતાના માતા-પિતાને તાત્કાલિક કાલોલ આવવા અનુરોધ કર્યો છે, જેથી તે આગળની કાર્યવાહીનો નિર્ણય લઈ શકે. પત્રના અંતે શબ્દો લખેલા છે કે, “માતા, જો તમે તમારી પુત્રીને પ્રેમ કરતા હો, તો તમે અવશ્ય આવશો.” તેથી, ઉક્ત પત્રના માત્ર અવલોકનથી જ, તે લખવામાં આવ્યો ત્યારે મૃતક કઈ હદની નિરાશા અને માનસિક દબાણ હેઠળ હતી તે સ્પષ્ટપણે પ્રગટ થાય છે. નોંધનીય છે કે ફરિયાદ પક્ષનો એવો કેસ નથી કે આરોપી નં. ૩ સુધી મૃતકને ભોજન પણ પૂરું પાડતા નહોતા, તથા પ.સ.સા. નં. ૬, ૭ અને ૮એ પણ પોતાની-પોતાની સાક્ષીમાં એવી કોઈ આવો કોઈ આક્ષેપ કર્યો નથી. તેમ છતાં, એક જ સમયે, નિશ્ચિતપણે કહી શકાય કે મૃતક પોતાની વૈવાહિક ગૃહસ્થજીવનથી પ્રસન્ન નહોતી. વધુમાં, મૃતકના પિતરાઈ ભાઈ પી.ડબ્લ્યુ.-૮ની સાક્ષીમાંથી, જેની મૃતકના ઘરમાં મુલાકાતે આવવાને લઈને આરોપિત ઘટનાના તુરંત પૂર્વે મૃતક અને આરોપી નં. ૩ વચ્ચે

ઝઘડો થયો હતો, એવું જણાઈ આવે છે કે આરોપી નં. ૩ મૃતકના ચારિત્ર્ય વિશે પણ શંકા રાખતો હતો. આ રીતે, આરોપી નં. ૩ દ્વારા દહેજના મુદ્દે મૃતકને હેરાન કરવામાં આવતી હતી તે બાબતે ફરિયાદ પક્ષનો કેસ મૃતક દ્વારા કરાચેલી ડી.ડી. અને ફરિયાદથી સમર્થન પામે છે, અને પ.સ.સા. નં. ૬, ૭, ૮ તથા ૯ની સાક્ષીથી તેની પુષ્ટિ થાય છે.

૨૬. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં લઈ, અહીં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ અને ૪૮૮(એ)નો ઉલ્લેખ કરવો પ્રાસંગિક રહેશે, જે નીચે મુજબ છે;

“૩૦૬. આત્મહત્યાનું દુષ્પ્રેરણ: – જો કોઈ વ્યક્તિ આત્મહત્યા કરે, તો એવી આત્મહત્યાના કર્તવ્યને દુષ્પ્રેરિત કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિને, દસ વર્ષ સુધીની અવધિ માટેના કોઈપણ પ્રકારના કેદદંડથી દંડિત કરવામાં આવશે, અને તે દંડ માટે પણ જવાબદાર રહેશે.

એક્સએક્સએક્સ એક્સએક્સએક્સ એક્સએક્સએક્સ

૪૮૮એ. સ્ત્રીના પતિ અથવા પતિના સગા દ્વારા તેણીને ફૂરતા આચરવા અંગે: – જે કોઈ, સ્ત્રીના પતિ તરીકે અથવા પતિના સગા તરીકે, એવી સ્ત્રીને ફૂરતા આચરે છે, તેને ત્રણ

વર્ષ સુધીની કેદની સજા થશે અને તે દંડ માટે પણ જવાબદાર રહેશે.

સ્પષ્ટીકરણ—આ કલમના હેતુસર, “ફૂરતા”નો અર્થ થાય છે —

(એ) એવું કોઈ ઈરાદાપૂર્વકનું વર્તન, જે સ્વરૂપે એવું હોય કે જેના કારણે સ્ત્રી આત્મહત્યા કરવા પ્રેરાઈ જાય અથવા સ્ત્રીના જીવન, અંગ કે સ્વાસ્થ્યને, માનસિક કે શારીરિક રીતે, ગંભીર ઈજા કે જોખમ થાય; અથવા

(બી) એવી સ્ત્રીનું હેરાનગતિ, જ્યાં આવી હેરાનગતિ તેણીને અથવા તેણી સાથે સંબંધિત કોઈ વ્યક્તિને કોઈ મિલકત અથવા મૂલ્યવાન જામીનગીરી માટેની કોઈ ગેરકાયદેસર માગણી પૂરી કરવા માટે દબાણ કરવા આશયથી કરવામાં આવે છે, અથવા તેણી અથવા તેણી સાથે સંબંધિત કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા આવી માગણી પૂરી કરવામાં નિષ્ફળતા કારણે કરવામાં આવે છે.]”

૨૭. ઉપરોક્ત જોગવાઈઓના અભ્યાસ પરથી એવું કહી શકાય છે કે જો કોઈ મહિલા પોતાના પતિ અને/અથવા તેના સગા-સંબંધી દ્વારા શારીરિક અથવા માનસિક ફૂરતાનો ભોગ બને, જેથી એવી મહિલાથી

અથવા તેના કોઈ સગા-સંબંધીઓથી કોઈ અયોગ્ય નાણાકીય લાભ મેળવવામાં આવે, અને જેના કારણે મહિલા પોતાને ગંભીર ઈજા પહોંચાડવા અથવા આત્મહત્યા કરવા પ્રેરાય, તો, યોગ્ય કિસ્સામાં, એવો પતિ અથવા તેના સગા-સંબંધી ઉપરોક્ત કલમો હેઠળ દંડનીય ઠરે છે.

૨૮. હાલના કેસમાં, પી.ડબલ્યુ. નં. ૬, ૭, ૮ અને ૯ના પુરાવામાંથી સ્પષ્ટ રીતે જણાઈ આવે છે કે મૃતકના આરોપી નં. ૩ સાથેના લગ્નને થોડા મહિના થયા બાદ, દહેજની માંગણીને કારણે આરોપી નં. ૩ દ્વારા તેણી સાથે હેરાનગતિ કરવામાં આવતી હતી. ઘટના સમયે મૃતકના આરોપી નં. ૩ સાથેના લગ્નજીવનને માંડ બે વર્ષ જ થયાં હતાં. પી.ડબલ્યુ.-૧ સમક્ષ આપેલી તેણીની ડી.ડી. તેમજ પી.ડબલ્યુ.-૧૨ સમક્ષ આપેલું નિવેદન / ફરિયાદમાં મૃતકે કરેલા હેરાનગતિના આક્ષેપો, અનુક્રમે મૃતકની માતા, બહેન અને પિતા રહેલા પી.ડબલ્યુ. નં. ૬, ૭ અને ૯ના મૌખિક પુરાવાથી સમર્થિત થાય છે. હેરાનગતિ બાબતે ફરિયાદ પક્ષનો કેસ મૃતક દ્વારા લખાયેલા પત્રો (આંક ૩૪ અને ૩૫)થી પણ સમર્થન પામે છે, જેના દ્વારા મૃતકે પોતાના માતાપિતાનું ધ્યાન પોતાની દયનીય સ્થિતિ તરફ દોર્યું હતું. અહીં સુધી કે, જો આપણે આક્ષેપિત ઘટનાને જન્મ આપનાર નજીકના કારણ કે પ્રેરક કારણ અંગે મૃતકની ડી.ડી. અને નિવેદન / ફરિયાદનું પરીક્ષણ કરીએ, તો જણાય છે કે આરોપી નં. ૩ જ એ હતો, જેણે મૃતકના પિતરાઈ ભાઈ પી.ડબલ્યુ.-૮ના તેમના ઘરે આગમન

બાબતે મૃતક સાથે ઝઘડો શરૂ કર્યો હતો, જે અંતે આક્ષેપિત ઘટનામાં પરિણમ્યું, અને આરોપી નં. ૧ તથા ૨ વિરુદ્ધ ઠેરવી શકાય એવું કંઈ નથી. ઘટના તે પરિસરમાં બની હતી, જ્યાં મૃતક, આરોપી નં. ૩ તથા તેમનો પુત્ર પાર્થ સાથે રહેતા હતા. નિર્વિવાદ રીતે, આરોપી નં. ૧ અને ૨ તેમની સાથે એક જ છત નીચે રહેતા નહોતા અને તેઓ અલગથી વસવાટ કરતા હતા, અને તેથી, આ અદાલતને એવું જણાતું નથી કે નીચલી અદાલતે આરોપી નં. ૧ અને ૨ને નિર્દોષ છૂટકારો આપીને તથા આરોપી નં. ૩ને દોષિત ઠેરવીને કોઈ ભૂલ કરી હોય.

૨૯. હવે, સજા અંગેના પાસા તરફ આવતાં, નીચલી અદાલતે આરોપી નં. ૩ને ધારા ૪૯૮(એ) હેઠળના ગુનામાં ત્રણ વર્ષના સખત કેદની સજા ફટકારી છે, જ્યારે ધારા ૩૦૬ હેઠળના ગુનામાં પાંચ વર્ષના સખત કેદની સજા ફટકારી છે. અહીં આરોપી નં. ૩ના વર્તનનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે કે, મૃતકે પોતાની ઉપર આગ લગાવી હતી ત્યારે તેણે આગ બુઝાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો અને તે પ્રક્રિયા દરમિયાન તેને પણ દાઝવાના ઈજાઓ થઈ હતી તથા મૃતકને હોસ્પિટલ લઈ જનાર પણ તે જ હતો. તેથી, આરોપી નં. ૩ના ઉપરોક્ત વર્તન પરથી એવું જણાય છે કે તેણે મૃતક જીવિત રહે તે માટે શક્ય તેટલું બધું કર્યું હતું. વધુમાં, મૃતક પાછળ એક પુત્ર છોડી ગઈ છે, જેની દેખભાળ આરોપી નં. ૩ એ કરવાની છે. નીચલી અદાલતના ચુકાદો અને આદેશ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે આરોપી

નં. ૩ વિચારણા બાકી હતી ત્યારે કસ્ટડીમાં રહ્યો હતો. આ પરિસ્થિતિમાં, અહીં સર્વોચ્ચ અદાલતના “અંકુશ શિવાજી ગાયકવાડ વિ. રાજ્ય મહારાષ્ટ્ર”માં આપેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો પ્રાસંગિક રહેશે, ૨૦૧૩ (૬) સ્કેલ ૭૭૮.

૩૦. “અંકુશ શિવાજી ગાયકવાડ” (ઉપરોક્ત) માં, જ્યારે મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૩ મૃતકના ખેતરમાંથી પસાર થઈ રહ્યા હતા, જ્યાં શેરડીનો પાક ઊભો હતો, ત્યારે મૃતકના કૂતરાએ તેમના પર ભસવાનું શરૂ કર્યું અને તેનાથી રોષે ભરાઈ મૂળ આરોપી નં. ૧ એ કૂતરાને લોખંડની પાઈપથી માર્યો અને જ્યારે મૃતકે તેનો વિરોધ કર્યો, ત્યારે એક બાજુ મૃતક અને બીજી બાજુ આરોપી નં. ૧ થી ૩ વચ્ચે ઉગ્ર શબ્દોની આપલે થઈ, જે પરિણામે ઝપાઝપી થઈ, દરમિયાન મૂળ આરોપી નં. ૨ અને ૩ એ મૃતકને લાત અને ઘૂસાના ઘા માર્યા, જ્યારે આરોપી નં. ૧ એ મૃતકના માથા પર લોખંડની પાઈપનો ઘા કર્યો, જેના કારણે પછીથી મૃતકનું અવસાન થયું. નીચલી અદાલત તથા વડી અદાલતે આરોપી નં. ૧ ને હત્યાના ગુના માટે દોષિત ઠેરવી ધારા ૩૦૨ હેઠળ તેને દોષસિદ્ધ કર્યો. આથી વ્યથિત થઈ આરોપી નં. ૧ એ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો આશરો લીધો અને સર્વોચ્ચ અદાલતે કેસની હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લઈ, કે અચાનક ઝઘડો થયો હતો, આરોપી નં. ૧ ની દોષસિદ્ધિને ધારા ૩૦૨ માંથી ભારતીય દંડ સંહિતાની ધારા ૩૦૪ (૨) હેઠળ ફેરવી દીધી. આ

મુદ્દાનો નિરાકરણ કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતાની ધારા ૩૫૭ ના ઉપબંધોનો ઉલ્લેખ કરીને નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું;

૬૨. સારાંશરૂપે કહીએ તો: કોઈ વિશિષ્ટ મામલે વળતરની મંજૂરી આપવી કે તેને નકારવી અદાલતના વિવેકાધિકારના ક્ષેત્રમાં હોઈ શકે છે, છતાં દરેક ફોજદારી કેસમાં આ પ્રશ્ન પર મનન કરવાની અદાલત ઉપર ફરજિયાત ફરજ છે. આ પ્રશ્ન પર મનન થયાનું શ્રેષ્ઠ ધોતક એ છે કે વળતર આપવાના/નકારવાના કારણો નોંધવામાં આવે. એ સ્વયંસિદ્ધ છે કે મનનસમેત કોઈ પણ કાર્યવાહી માટે અદાલત પાસે આવશ્યક સામગ્રી હોવી જોઈએ, જેનું મૂલ્યાંકન કરીને તે ન્યાયસંગત અને વાજબી નિષ્કર્ષે પહોંચી શકે. એ બાબત પણ વિવાદાતીત છે કે વળતર આપવાના પ્રશ્ન પર વિચાર કરવાનો અવસર તક સંગત રીતે ત્યારે જ ઉપસ્થિત થશે, જ્યારે અદાલત આરોપીની દોષસિદ્ધિ નોંધે. આરોપીની ચૂકવણી ક્ષમતા, જે સંહિતાની ધારા ૩૫૭ હેઠળના કોઈપણ આદેશનું મહત્વનું અંગ છે, તેના વિષે એક ચોક્કસ, યથાપિ સંક્ષિપ્ત, તપાસ કરવાની જરૂર પડશે; સિવાય કે, સ્વાભાવિક રીતે, સુનાવણી દરમિયાન બહાર આવતાં તથ્યો એટલા સ્પષ્ટ હોય કે અદાલત તેને કરવાની આવશ્યકતા ન માને. આવી

તપાસ દંડ બાબતના આદેશ પહેલાં કરી શકાય, જેથી અદાલત દંડ અને વળતર બંને પ્રશ્નો અંગે પોતાનો અભિપ્રાય ઘડી શકે, અને પોતાની વિવેકબુદ્ધિ અનુસાર પીડિત અથવા તેની/તેણીની પરિવારને આપવાનું યોગ્ય માને તેવું વળતર આપવાનો નિર્ણય લઈ શકે.

૩૧. સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ચુકાદા અને ઉપર મુજબની ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતાં, તેમજ આ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં કે આરોપી નં. ૩ દ્વારા મૃતક વિરુદ્ધ કરાયેલી શારીરિક હિંસાના આક્ષેપોને તબીબી પુરાવાનો કોઈ આધાર નથી, આ અદાલતનું મંતવ્ય છે કે ન્યાયના હેતુઓ પૂરા થઈ જશે, જો આરોપી નં. ૩ની સજા તે દ્વારા પહેલેથી જ ભોગવવામાં આવેલી કેદની અવધિ સુધી સુધારી દેવામાં આવે અને તેને કોઈ પણ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકના ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ દ્વારા રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ તેના પુત્ર પાર્થને, દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા ની કલમ ૩૫૭ ની જોગવાઈઓ મુજબ, ચૂકવવાનો આદેશ કરવામાં આવે.

૩૨. અત્રે, કારણ કે આ અદાલત અપીલકર્તા આરોપી નં. ૩ દ્વારા દાખલ અપીલ મંજૂર કરીને, દંડ સંહિતાની ધારા ૪૯૮(એ) અને ૩૦૬ હેઠળ આરોપી નં. ૩ને દોષિત ઠરાવવાના અંશે નીચલી અદાલતનો આદેશ પુષ્ટિ કરે છે અને મૂળ આરોપી નં. ૧ અને ૨ને નિર્દોષ છૂટકારો આપે છે,

તેથી મૂળ આરોપી નં. ૩ની સજામાં વધારો કરવા તેમજ આરોપી નં. ૧ અને ૨ને આપવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારા સામે રાજ્ય દ્વારા દાખલ અપીલો હવે ટકાઉ રહેતી નથી અને તે રદ થવાને પાત્ર છે.

૩૩. પરિણામે, સર્વોચ્ચ અદાલતના “અંકુશ શિવાજી ગાયકવાડ” (ઉપરોક્ત) માં આપેલ ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેતા, તેમાં મૂળ આરોપી નં. ૩-અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ ફોજદારી અપીલ નં. ૬૪૩ ઓફ ૧૯૯૬ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. નીચલી અદાલતનો તારીખ : ૦૮.૦૮.૧૯૯૬નો ચુકાદો અને આદેશ, જેમાં મૂળ આરોપી નં. ૩ ને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૯૮(એ) અને ૩૦૬ હેઠળ દોષિત ઠેરવી, અનુક્રમે ત્રણ વર્ષ તથા પાંચ વર્ષની કઠોર કેદની સજા, તેમજ રૂ. ૫૦૦/-નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો દરેક કલમ હેઠળ વધુ ત્રણ માસની કઠોર કેદની સજા ફરમાવવામાં આવી હતી, તે સંશોધિત કરવામાં આવે છે અને કઠોર કેદની સજા બંને કલમો હેઠળ મૂળ આરોપી નં. ૩ દ્વારા પહેલેથી જ ભોગવેલ કેદની અવધિ સુધી ઘટાડવામાં આવે છે, જ્યારે રૂ. ૫૦૦/-ની દંડની રકમ બંને કલમો હેઠળ યથાવત્ રાખવામાં આવે છે.

૩૪. વધુમાં, ઉપરોક્ત નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતાં, આરોપી-અપીલકર્તાને આથી દંડ પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૩૫૭ની જોગવાઈઓ અનુસાર, કોઈપણ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાંથી પોતાના પુત્ર પાર્થના નામે રૂ.

૧,૦૦,૦૦૦/-ની ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ કાઢવા અને આજથી ચાર અઠવાડિયાની અંદર આ અદાલતના મહા-રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ રજૂ કરવા આદેશ આપવામાં આવે છે; નિષ્ફળ રહે તો મૂળ સજા સ્વયંસંચાલિત રીતે પુનર્જીવિત ગણાશે. આરોપી ઉપરોક્ત ડી.ડી. પોતાના પુત્ર પાર્થને આ અદાલતના મહા-રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ જે દિવસે તે તેમની સમક્ષ હાજર રહેશે તે દિવસે સોંપશે. ત્યારબાદ, કચેરીએ આ અદાલતના આદેશના પાલન અંગે નોંધ દાખલ કરવાની રહેશે.

૩૫. કારણ કે આરોપી નં. ૩ દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવી છે, તેથી રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલો, અર્થે કે આરોપી નં. ૩ને અપાયેલી સજામાં વધારો કરવા માટેની ફોજદારી અપીલ નં. ૮૯૪ વર્ષ ૧૯૯૬ તથા મૂળ આરોપી નં. ૧ અને રના નિર્દોષ છૂટકારાના વિરુદ્ધ ફોજદારી અપીલ નં. ૮૯૫ વર્ષ ૧૯૯૬, હવે અસ્તિત્વમાં રહી શકતી નથી અને તે નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૩૬. આર એન્ડ પી તત્કાલ સંબંધિત નીચલી અદાલતને મોકલવામાં આવે.

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયાધીશ)

*Translation of this Judgement has been provided by M/S
Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.*

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*